

(Ф 03.02 – 96)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний авіаційний університет

Юридичний факультет

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС

навчальної дисципліни

«Судова медицина та психіатрія»

Галузь знань:
Спеціальність:
Освітньо-професійна програма

26 «Цивільна безпека»
262 «Правоохоронна діяльність»
«Правоохоронна діяльність»

СМЯ НАУ НМК 13.01.03(18)-01-2024

КИЇВ

Система менеджменту якості
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
з навчальної дисципліни
«Судова медицина та психіатрія»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
НМК 13.01.03(18)-01-
2024

Стор. 2 з 16

Навчально-методичний комплекс розробила:

професор кафедри кримінального
права і процесу
д.ю.н., професор

Оксана ПАНОВА

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні
кафедри кримінального права і процесу, протокол № 6 від «3»
06 2024 р.

Завідувач кафедри

Софія ЛИХОВА

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні
НМРР Юридичного факультету, протокол № 6 від «20» 06 2024 р.

Голова НМРР

Вадим ВИШНОВЕЦЬКИЙ

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

Дисципліна Судова медицина та психіатрія

Галузь знань:

26 «Цивільна безпека»

Спеціальність:

262 «Правоохоронна діяльність»

Освітньо-професійна програма

«Правоохоронна діяльність»

№	Складова комплексу	Позначення електронного файлу ¹⁾	Наявність	
			друкований вигляд ²⁾	електронний вигляд ³⁾
1	Навчальна програма	Не передбачена		
2	Робоча програма навчальної дисципліни (денна та заочна форма навчання)	02_СМП_РП	+	+
3	Робоча навчальна програма (заочна форма навчання)	Не передбачена		
4	Положення про рейтингову систему оцінювання (заочна форма навчання)	04_СМП_РСО_3	+	У робочій програмі
5	Тематичний план	05_СМП_КТП	+	У робочій програмі
6	Конспект лекцій/курс лекцій	06_СМП_КЛ	+	+
7	Методичні рекомендації з виконання домашньої роботи для студентів денної форми навчання	Не передбачена		
8	Методичні рекомендації з виконання контрольних робіт для студентів заочної форми навчання	08_СМП_МР_КРз	+	+
9	Методичні рекомендації до виконання курсової роботи (проекту)	Не передбачено		
10	Методичні рекомендації з самостійної роботи студентів з опанування навчального матеріалу	10_СМП_МР_СРС	+	+
11	Методичні рекомендації з підготовки студентів до практичних (семінарських) занять	11_СМП_МР_ПРЗ	+	+
12	Типові тести та завдання	12_СМП_Т	+	+
13	Модульні контрольні роботи ⁴⁾	13_СМП_МКР_1	+	+
14	Пакет комплексної контрольної роботи	Не передбачено		
15	Питання на екзамен	Не передбачено		

Система менеджменту якості
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
з навчальної дисципліни
«Судова медицина та психіатрія»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
НМК 13.01.03(18)-01-
2024

Стор. 4 з 16

Додаток А

(Ф 03.02 – 110)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права і процесу

УЗГОДЖЕНО
Г. в. о. Декан ЮФ

«17» 10 2022 р. Ірина СОПЛІКО

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

«17» 10 2022 р. Анатолій ПОЛУХІН

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Судова медицина та психіатрія»

Освітньо-професійна програма: «Правознавство»
Галузь знань: 08 «Право»
Спеціальність: 081 «Право»

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	5	120/4,0	17	34	-	69	-	-	диф.залік 5
Заочна	5, 6	120/4,0	4	8	-	108	1 К.р-6 с	-	диф.залік 6

Індекс: НБ-9-081/22-3.7
НБ-9-081з/22-3.7

СМЯ НАУ РП 13.01.03-01-2022

Додаток Б

**РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ
СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.**

Таблиця 4.1

	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Вид навчальної роботи	Модуль №1	
	5 семестр	6 семестр
Відповідь на практичному занятті з основних питань (з врахуванням СРС), розв'язання задач, складання процесуальних документів	106×7 = 70	106×4 = 40
Виконання експрес-контрольної роботи (з врахуванням СРС)	56×2 = 10	10
Виконання та захист контрольної роботи	-	20
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>48 бали</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	-
Підсумкова семестрова контрольна робота	-	30
Усього за модулем №1	100	100
Семестровий диференційований залік	100	100

Додаток В

Тематичний план

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Практичні заняття	СРС	Усього	Лекції	Практичні заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Судова медицина та психіатрія»									
		5 семестр				6 семестр			
1.1	Загальні положення судової медицини та організаційно-правові основи судово-медичної експертизи	15	2	4	9	18	2	2	12
1.2	Судово-медична травматологія .	15	2	4	9	12	-	-	12
1.3	Судово-медична танатологія.	14	2	4	8	14	-	2	12
1.4	Судово-медична експертиза у випадках кисневого голодування (механічна асфіксія)	15	2	4	9	12	-	-	12
1.5	Судово-медична експертиза речових доказів з об'єктами біологічного походження	14	2	4	8	12	-	-	12
1.6	Загальні положення судової психіатрії та організаційно-правові основи судово-психіатричної експертизи	15	2	4	9	16	2	2	12
1.7	Причини виникнення і симптоматологія психічних розладів та захворювань	14	2	4	8	16	-	2	14
1.8	Судово-психіатрична експертиза осіб з вродженим (олігофренія) та старечим недоумством. Симуляція психічних розладів та захворювань	16	2	4	9	14	-	-	14
1.9	Контрольна (домашня) робота (ЗФН)	-	-	-	-	8	-	-	8
1.10	Модульна контрольна робота №1	-	-	2	-	-	-	-	-
Усього за семестр		120	17	34	69	120	4	8	108
Усього за навчальною дисципліною		120	17	34	69	120	4	8	108

Система менеджменту якості
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
з навчальної дисципліни
«Судова медицина та психіатрія»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
НМК 13.01.03(18)-01-
2024

Стор. 7 з 16

Додаток Г

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

з дисципліни «Судова медицина та психіатрія»
за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність»

Укладач: Оксана ПАНОВА,
професор кафедри кримінального права і процесу,
доктор юридичних наук, професор

Конспект лекцій розглянутий та схвалений
на засіданні кафедри кримінального права і процесу

Протокол № ____ від «__» ____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ Софія ЛИХОВА

Продовження Додатку Г

Лекція 1

Загальні положення судової медицини та організаційно-правові основи судово-медичної експертизи.

План лекції

1. Предмет, метод і система судової медицини.
2. Завдання судово-медичної експертизи.
3. Права та обов'язки судово-медичних експертів.
4. Об'єкти судово-медичної експертизи.
5. Види судово-медичних експертиз.

Література

1. Григус І.М., Самороков В.О., Цимбалюк В.І., Цимбалюк О.В. Г83 Судова медицина та судово-психіатричні експертизи: навчальний посібник [для студ.вищ.навч.закл.]/ Під ред. І.М. Григуса. – Львів: «Новий Світ-2000», 2014. 208 с.
2. Ергард Н.М. Огляд трупа на місці його виявлення / Н.М. Ергард, Б.В. Михайличенко Київ: УкрДГРІ, 2017. – 24 с.
3. Герасименко О.І. Судова медицина. Київ: ЦУЛ., 2018. 630 с.
4. Судова медицина. Б.В. Михайличенко, В.А. Шевчук, С.С. Бондар, І.А. Федотова, А.М. Біляков. – Підручник за редакцією проф. Б.В. Михайличенка., п'яте видання – Київ, ВСВ „Медицина”, 2018. –447 С.
5. Найда А.І., Малик О.Р. Комплексний навчальний посібник з судової медицини для студентів юридичного факультету та слухачів правничих спеціальностей. – Львів. Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка. 2011. – 178 с.

Зміст лекції

Україна з перших кроків державотворення оголосила пріоритетність інтересів людини. Це отримало віддзеркалення в законодавчих актах, які регламентують права громадян щодо охорони здоров'я, захисту від різноманітних посягань. У Конституції задеклароване наступне «...людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» (ст.3, розділ 1), «...кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування...». Основи законодавства України про охорону здоров'я також стверджують, «...кожна людина має природне невід'ємне та непорушне право на охорону здоров'я. Суспільство та держава відповідальні перед нинішнім і майбутнім поколінням за рівень здоров'я і збереження генофонду народу України, забезпечують пріоритетність охорони здоров'я в діяльності держави, поліпшення умов праці, навчання, побуту та відпочинку населення, вирішення екологічних проблем, удосконалення медичної допомоги та впровадження здорового способу життя».

Одна з форм утвердження права людини на охорону власного здоров'я та життя від різноманітних дій, вчинення насилля, злочинних посягань - виконання різних видів експертиз. Багато видів людської діяльності мають безпосереднє відношення до людини, але тільки лікарі, юристи й педагоги поєднані з долею людини. Судова медицина - медична дисципліна, яка органічна з загальною медициною, застосовує у своїй роботі методи і досягнення усіх галузей медичної науки і збагачує її новими дослідженнями. Разом з тим, вона нерозривна і з юриспруденцією. Відповідно до кримінального права

судова медицина розробляє медичні дані, які стосуються статей, що захищають тілесну недоторканість громадян, їх життя і здоров'я, а відповідно до цивільного права - статей про права і обов'язки громадян.

Судова медицина на всіх етапах свого історичного розвитку віддзеркалює державноправову систему, яку вона обслуговує. Це галузь медицини, яка розвивається з побудовою державності відповідно до правових норм про тілесну недоторканість громадян, їх права та обов'язки. Залежно від ступеня розвитку держави виникає і зростає потреба в спеціальних медичних знаннях для з'ясування злочинів проти осіб. Це стосується не тільки стосунків між громадянами на побутовому рівні або конфліктів на роботі, але і злочинів або правопорушень у взаємовідносинах між людиною і представниками державних установ, суспільних організацій та політичних осередків. Доказом цього є розкриття злочинів, пов'язаних з війнами, діяльністю тоталітарних режимів сьогодення. Знання основ судової медицини необхідні для юриста, як представника розслідування та суду. Використовуючи ці знання, він повинен вміло, лаконічно та раціонально сформулювати питання експертів, правильно скласти план розслідування чи розгляду. Висновок експерта представник слідчих органів повинен критично оцінити; у сумнівних випадках щодо правильності та повноти отриманих даних він зобов'язаний ужити заходів для уточнення чи зміни запитань, призначаючи додаткову чи повторну експертизу, направляючи нові речові докази, або залучаючи експерта до інших слідчих дій. Для цього необхідно знати можливості судовомедичної експертизи, сучасні методи дослідження.

Сучасна судова медицина працює для потреб правоохоронних установ та суду, її окремі розділи розроблені відповідно до норм Кримінального і Цивільного Кодексів; як державна медична установа, вона обслуговує міністерство юстиції, прокуратури, слідчих УВС та служби безпеки, але організаційно перебуває у структурі органів охорони здоров'я. Судово-медична експертиза є одною з видів судової експертизи. Для вирішення питань, які потребують глибоких спеціальних знань, представник судово-слідчих органів згідно статті 75 Кримінально-процесуального кодексу України запрошує спеціаліста з тої чи іншої галузей наук або мистецтва, які мають конкретні наукові, технічні або інші спеціальні знання. Такого спеціаліста називають експертом. Якщо, за даними попереднього слідства, виникає підозра або факт злочину проти особи, її здоров'я і життя, проти її статевої недоторканості з метою дослідження запрошують лікарів, які є судовими медиками. Виконання судово-медичної експертизи є обов'язковим згідно статті 76 Кримінальнопроцесуального України «...для встановлення причини смерті; для встановлення тяжкості і характеру тілесних ушкоджень; для встановлення статевої зрілості; для встановлення віку підозрюваного або обвинуваченого...» У нашій державі згідно Закону про судову експертизу, Основ законодавства про охорону здоров'я в Україні судово-медичні функції виконують штатні судово-медичні експерти в ранзі посадових осіб, професорсько-викладацькі, наукові працівники кафедр і курсів судової медицини, медичних вищих навчальних закладів; науковці, які практикуються в судово-медичних дослідженнях

Система менеджменту якості
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
з навчальної дисципліни
«Судова медицина та психіатрія»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
НМК 13.01.03(18)-01-
2024

Стор. 10 з 16

Додаток Г

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Юридичний факультет
кафедра кримінального права і процесу

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
з виконання контрольних робіт
з дисципліни «Судова медицина та психіатрія»
для студентів заочної форми навчання

Галузь знань: 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність»

Освітньо-професійна програма: «Правоохоронна діяльність»

Укладач: професор
кафедри кримінального права
і процесу
_____ Оксана ПАНОВА

Методичні рекомендації розглянуті та схвалені
на засіданні кафедри кримінального права і процесу

Протокол № __ від «__» _____ 202_ р.
Завідувач кафедри _____ Софія ЛИХОВА

Система менеджменту якості
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
з навчальної дисципліни
«Судова медицина та психіатрія»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
НМК 13.01.03(18)-01-
2024

Стор. 11 з 16

Додаток Д

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ

**Методичні рекомендації з самостійної роботи студентів з опанування
навчального матеріалу**

з дисципліни «Судова медицина та психіатрія»

за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність»

Укладач: Оксана ПАНОВА,
професор кафедри кримінального права та процесу,
доктор юридичних наук, професор

Розглянутий та схвалений на засіданні
кафедри кримінального права і процесу

Протокол № ____ від «__» ____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ Софія ЛИХОВА

Додаток Е

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ

Методичні рекомендації з підготовки студентів до
практичних (семінарських) занять
з дисципліни «Судова медицина та психіатрія»
за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність»

Укладач: Оксана ПАНОВА,
професор кафедри кримінального права та процесу,
доктор юридичних наук, професор

Розглянутий та схвалений на засіданні
кафедри кримінального права і процесу
Протокол № ____ від «__» ____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ Софія ЛИХОВА

Київ 20__

Додаток Є

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права і процесу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Зав. кафедри _____ Софія ЛИХОВА
« ____ » _____ 20__ р.

Типові тести
З дисципліни «Судова медицина та психіатрія»

1. Ознаки падіння на площину (з висоти зросту):

- А) відсутність ознак загального струсу тіла
- Б) однобічність ушкоджень
- В) пошкодження мозку та субарахноїдальні крововиливи переважно в ділянці навпроти удару
- Г) переломи верхніх і нижніх кінцівок
- Д) значне пошкодження одягу потерпілого

2. Які морфологічні ознаки колено-різаної рани необхідно вказати під час огляду трупу на місці події:

- А) розміри, форму
- Б) стан кінців і країв
- В) напрям потьоків крові
- Г) довжину раневого каналу
- Д) особливості раневого каналу

Розробник д.ю.н., професор _____ Оксана ПАНОВА

Додаток Ж

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри кримінального права
і процесу
Юридичний факультет НАУ
_____ Лихова С.Я.

28 серпня 2023 р.

Модульна контрольна робота № 1
Юридичний факультет
Дисципліна «Судова медицина та психіатрія»

БІЛЕТ № 1

1. Судово-медична класифікація ушкоджень та їх ознаки
2. Визначте характер ушкоджень та можливий предмет, яким вони заподіяні (свою відповідь обґрунтуйте)

Затверджено на засіданні
кафедри кримінального права і процесу
Протокол №7 від 28 серпня 2023 року

Викладач _____ Оксана ПАНОВА

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

